

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO TỈNH SÓC TRĂNG
TRƯỜNG THPT DÂN TỘC NỘI TRÚ HUỖNH CƯỜNG

***Một số biện pháp nâng cao chất lượng hoạt
động trải nghiệm cho học sinh THPT***

Họ và tên giáo viên: Danh Thị Tường Vi

Sóc Trăng, tháng 11 năm 2024

I.Lý do chọn biện pháp:

1.Thực trạng vấn đề:

Như chúng ta đã biết, giáo viên chủ nhiệm (GVCN) có vai trò rất quan trọng trong việc giáo dục học sinh, nhất là đối với học sinh lớp mình chủ nhiệm. GVCN là người tập hợp các thành viên trong lớp, thực hiện nhiệm vụ quản lí lớp học và là nhân vật chủ chốt, là linh hồn của lớp, người dìu dắt, giáo dục học sinh phấn đấu trở thành con ngoan, trò giỏi, bạn tốt, công dân tốt và xây dựng một tập thể học sinh đoàn kết, thân thiện.

Năm học 2024 – 2025 là năm thứ 3 thực hiện chương trình Giáo dục phổ thông 2018, đổi mới toàn diện. Mục tiêu của chương trình đối với THPT đề cao hơn nữa vai trò của giáo viên chủ nhiệm trong công tác quản lí và giáo dục học sinh. Bằng cách đổi mới phương pháp, đổi mới chương trình nhằm tạo ra những con người Việt Nam phát triển hài hoà về thể chất và tinh thần, có những phẩm chất cao đẹp, có các năng lực chung và phát huy tiềm năng của bản thân, làm cơ sở cho việc lựa chọn nghề nghiệp và học tập suốt đời.

Theo đó, chương trình giáo dục cấp THPT nhằm phát triển hài hoà về thể chất và tinh thần trên cơ sở duy trì, tăng cường các phẩm chất và năng lực đã hình thành ở cấp THCS; hình thành nhân cách công dân trên cơ sở hoàn chỉnh học vấn phổ thông nền tảng, khả năng tự học và phát huy tiềm năng sẵn có của cá nhân để tiếp tục học đại học, học nghề hoặc đi vào cuộc sống lao động. Trong năm học 2024 -2025, được sự phân công của nhà trường, tôi được giao nhiệm vụ chủ nhiệm lớp 11B, đây là năm thứ 2 liên tiếp tôi được giao nhiệm vụ chủ nhiệm các em. Qua tìm hiểu, trao đổi, kiểm tra, tôi nhận thấy lớp chủ nhiệm có những thuận lợi và khó khăn sau:

1.1. Thuận lợi

Trường THPT DTNT Huỳnh Cương là một ngôi trường có bề dày lịch sử, có nhiều đóng góp tích cực trong các phong trào thi đua của ngành. Để đạt được những kết quả đó là do có sự quan tâm của Ban Giám hiệu nhà trường, của hội phụ huynh. Nhà trường không chỉ chú trọng rèn luyện về chuyên môn, nề nếp, đạo đức của học sinh mà còn quan tâm tạo cho các em nhiều sân chơi trải nghiệm rất bổ ích vào những ngày lễ lớn trong năm học như *Khai giảng năm học mới, chào mừng Ngày Phụ nữ Việt Nam 20-10, chào mừng ngày Nhà giáo Việt Nam 20-11, ngày thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam 22-12, ngày tết truyền thống Việt Nam, ngày Quốc tế phụ nữ 8-3....*

- Đội ngũ các thầy cô giáo bộ môn nhiệt tình, yêu nghề, trách nhiệm cao và có trình độ chuyên môn vững vàng.

- Lớp có một số em có lực học tốt, mạnh dạn trước tập thể, có thể trở thành cán bộ lớp có năng lực nếu được đề cử.

- Phần lớn phụ huynh trong lớp đều rất quan tâm đến việc học của con em mình.

1.2. Khó khăn

-Nhiều phụ huynh trong địa bàn xã đi làm cả ngày hoặc đi làm ăn xa, không có thời gian quan tâm đến việc học tập của con.

- Lớp có một số em chưa tự giác học tập, trong giờ học còn lơ là, ít chú ý, tiếp thu chậm, tự ti, mặc cảm, trầm tính, không năng động, chưa thực sự ngoan, hay nói tục, nói trống không, chưa lễ phép, hay quậy phá, thiếu đoàn kết bạn bè...

Môn Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp gắn với vai trò của giáo viên chủ nhiệm lớp. Cụ thể trong công văn 5512 của Bộ Giáo dục và Đào tạo có nêu ra 5 nhiệm vụ của GVCN, đó là:

- + Nghiên cứu nắm vững tình hình học sinh trong lớp.
- + Xây dựng bộ máy tự quản của lớp.
- + Thiết lập tốt các mối quan hệ trong tập thể.
- + Tổ chức các hoạt động đa dạng cho tập thể học sinh lớp.
- + Phối hợp với giáo viên bộ môn và các lực lượng giáo dục khác để giáo dục học sinh.

Với 5 nhiệm vụ trên của GVCN, trong bài viết này, tôi xin trình bày cụ thể nhiệm vụ 4: Tổ chức các hoạt động đa dạng cho tập thể học sinh lớp với tiêu đề: ***“Một số biện pháp nâng cao chất lượng Hoạt động trải nghiệm cho học sinh THPT”***.

2. Sự cần thiết của biện pháp

Môn Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp gắn với vai trò của giáo viên chủ nhiệm lớp. Cụ thể trong công văn 5512 của Bộ Giáo dục và Đào tạo có nêu ra 5 nhiệm vụ của GVCN, đó là:

- + Nghiên cứu nắm vững tình hình học sinh trong lớp.
- + Xây dựng bộ máy tự quản của lớp.
- + Thiết lập tốt các mối quan hệ trong tập thể.
- + Tổ chức các hoạt động đa dạng cho tập thể học sinh lớp.

+ Phối hợp với giáo viên bộ môn và các lực lượng giáo dục khác để giáo dục học sinh.

Với 5 nhiệm vụ trên của GVCN, trong bài viết này, tôi xin trình bày cụ thể nhiệm vụ 4: Tổ chức các hoạt động đa dạng cho tập thể học sinh lớp với tiêu đề: ***“Một số biện pháp nâng cao chất lượng Hoạt động trải nghiệm cho học sinh THPT”***.

II. NỘI DUNG BIỆN PHÁP

1. Biện pháp 1: Nắm bắt quy trình tổ chức Hoạt động trải nghiệm cho HS

Quy trình tổ chức các hoạt động trải nghiệm được tổ chức qua 4 bước:

Bước 1. Chuyển giao và nhận nhiệm vụ trải nghiệm

Đây là bước bắt đầu của quá trình tổ chức Hoạt động trải nghiệm. Ở bước này, công việc của GV được thực hiện qua một số hoạt động cụ thể sau:

- + Một là phải xác định chính xác, rõ ràng mục tiêu của bài học.
- + Hai là xác định hình thức Hoạt động trải nghiệm.
- + Ba là định hướng và chuyển giao nhiệm vụ trải nghiệm (nhiệm vụ trải nghiệm phải liên quan đến nội dung kiến thức bài học).
- + Bốn là định hướng sản phẩm đầu ra cho HS.

Về phía HS, các em thực hiện công việc tiếp nhận nhiệm vụ trải nghiệm từ GV. Sau khi tiếp nhận nhiệm vụ, HS có thể nêu ý kiến phản hồi về nhiệm vụ (nếu băn khoăn, thắc mắc) để GV giải thích rõ nhiệm vụ, yêu cầu trước khi bắt đầu trải nghiệm.

Bước 2. Trải nghiệm

Trong bước này, để tổ chức Hoạt động trải nghiệm hiệu quả, GV cần chú ý thực hiện tốt vai trò của người hướng dẫn, hỗ trợ HS. Ví dụ: Khi HS trải nghiệm, GV phải là người bao quát, kịp thời điều chỉnh, hướng HS vào các Hoạt động trải nghiệm; tạo điều kiện cho các nhóm (hoặc cá nhân) HS đều được tham gia trải nghiệm; ghi nhận những kết quả, ý tưởng mà HS tạo ra; sử dụng những câu hỏi gợi mở hỗ trợ HS trong quá trình trải nghiệm và xử lý kết quả trải nghiệm.

Về phía HS, các em phải thu thập nguồn học liệu (thông tin, dữ liệu, sự kiện, hiện tượng, ...) từ vốn kiến thức, kinh nghiệm của bản thân, từ thầy cô, sách vở và các kênh thông tin khác để giải quyết nhiệm vụ trải nghiệm. Từ đây, HS tiến hành xử lý các thông tin qua hoạt động tri giác, hình dung, tưởng tượng, tư duy, ...

Bước 3. Khái quát hóa, hình thành kiến thức mới

Đây chính là bước GV tổ chức để HS phân tích, khái quát hóa từ những kết quả thu được ở bước 2; từ đó GV gợi ý, dẫn dắt để HS tự rút ra kiến thức mới.

Ở bước này, HS có nhiệm vụ quan sát, đối chiếu giữa kết quả của mình với các thành viên trong lớp hoặc giữa nhóm mình với các nhóm. Trên cơ sở đó, HS tự tổng hợp những vấn đề cốt lõi (từ nhiệm vụ trải nghiệm) để hình thành kiến thức mới.

Bước 4. Vận dụng

HS vận dụng những kết quả trải nghiệm ở bước 4 vào giải quyết nhiệm vụ hoặc vấn đề học tập gắn liền với thực tiễn. Thông qua vận dụng, HS tự nhận thức kết quả học tập, mức độ thành công hay thiếu sót của mình, từ đó tự điều chỉnh, rèn luyện để hoàn thiện hơn. GV cần giúp HS kết nối những gì đã khái quát được với thực tiễn học tập.

2. Biện pháp 2: Nâng cao chất lượng của Hoạt động trải nghiệm trong tiết sinh hoạt lớp và sinh hoạt chủ đề qua việc linh hoạt các hình thức tổ chức.

+ Các hoạt động dưới hình thức trò chơi.

Trò chơi là một loại hình hoạt động giải trí, thư giãn; là món ăn tinh thần bổ ích và không thể thiếu được trong cuộc sống con người nói chung và đặc biệt, đối với thanh thiếu niên học sinh nói riêng, những trò chơi phù hợp nhiều khi có tác dụng giáo dục rất tích cực. Trò chơi là hình thức tổ chức các hoạt động vui chơi với nội dung kiến thức thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau, có tác dụng giáo dục “chơi mà học, học mà chơi”.

Trò chơi có thể được sử dụng trong nhiều tình huống khác nhau của hoạt động trải nghiệm sáng tạo như làm quen, khởi động, dẫn nhập vào nội dung học tập, cung cấp và tiếp nhận tri thức; đánh giá kết quả, rèn luyện các kỹ năng và củng cố những tri thức đã được tiếp nhận,... Trò chơi có những thuận lợi như: phát huy tính sáng tạo, hấp dẫn và gây hứng thú cho học sinh; giúp cho học sinh dễ tiếp thu kiến thức mới; giúp chuyển tải nhiều tri thức của nhiều lĩnh vực khác nhau; tạo được bầu không khí thân thiện; tạo cho học sinh tác phong nhanh nhẹn,...

Những trò chơi tôi thường vận dụng trong tiết dạy đặc biệt là trong các giờ sinh hoạt lớp là:

Trò chơi *Khởi động* là loại trò chơi dùng để tạo bầu không khí sôi động, vui vẻ, tạo tâm thế cho học sinh trước khi bắt đầu hoạt động học tập, sinh hoạt tập thể hoặc bắt đầu tổ chức. Ví dụ hát một bài theo chủ đề đang học trong Hoạt động trải nghiệm: chủ đề mái trường, tình bạn, gia đình... Hoặc cho học sinh hái hoa dân chủ.

Trò chơi *Mô phỏng*: Mục đích của các mô phỏng này là để học sinh có suy nghĩ, cảm xúc, hành động trong môi trường giả định, giống như thật, qua đó các em rút ra được những kinh nghiệm, kiến thức, kỹ năng ứng xử cần thiết.

Ví dụ: Mô phỏng game truyền hình như: Ô cửa bí mật, Vòng quay kì diệu...,

Qua các trò chơi này, các em được tham gia, tương tác, và được củng cố kiến thức, kỹ năng đã học trên lớp.

Cách thức thực hiện trò chơi:

Bước 1: GV chủ nhiệm căn cứ mục tiêu giáo dục, lựa chọn những nội dung mà học sinh cần lĩnh hội, từ đó lựa chọn hình thức chơi phù hợp để truyền đạt nội dung (học sinh có thể tham gia ra câu hỏi và đáp án cho trò chơi).

Bước 2: Thiết kế trò chơi, quy tắc chơi, lựa chọn phương tiện và địa điểm chơi.

Bước 3: Xác định đối tượng chơi, quy mô trò chơi: xác định số lượng HS tham gia, có thể nhóm nhỏ (từ 2 đến 4 hoặc 5 học sinh) hoặc nhóm lớn (từ 10 đến 15 học sinh).

Bước 4: Tổ chức chơi theo kế hoạch. Chú ý đảm bảo nguyên tắc an toàn, giáo dục, vui khỏe.

Bước 5: Tổng kết hoạt động, nhận xét đánh giá học sinh trong quá trình hoạt động.

Như vậy, có thể nói rằng, tổ chức trò chơi cho học sinh trong các tiết sinh hoạt lớp hoặc sinh hoạt theo chủ đề của mỗi giáo viên chủ nhiệm là một hình thức tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo, có tính phổ biến và có ý nghĩa giáo dục rất tích cực.

+ Sân khấu tương tác

Sân khấu tương tác (hay sân khấu diễn đàn) là một hình thức nghệ thuật tương tác dựa trên hoạt động diễn kịch, trong đó vở kịch chỉ có phần mở đầu đưa ra tình huống, phần còn lại được sáng tạo bởi những người tham gia. Phần trình diễn chính là một cuộc chia sẻ, thảo luận giữa những người thực hiện và khán giả, trong đó đề cao tính tương tác hay sự tham gia của khán giả.

Mục đích của hoạt động này là nhằm tăng cường nhận thức, thúc đẩy để HS đưa ra quan điểm, suy nghĩ và cách xử lý tình huống thực tế gặp phải trong bất kì nội dung nào của cuộc sống. Thông qua sân khấu tương tác sự tham gia của HS được tăng cường và thúc đẩy, tạo cơ hội cho HS rèn luyện những kỹ năng như: kỹ năng phát hiện vấn đề, kỹ năng phân tích vấn đề, kỹ năng ra quyết định và giải quyết vấn đề, khả năng sáng tạo khi giải quyết tình huống và khả năng ứng phó với những thay đổi của cuộc sống,...

Sân khấu tương tác bao gồm sự sáng tạo, tăng khả năng hoạt động tập thể cũng như tính phản ứng với tập thể. Sân khấu tương tác tạo ra những trò chơi và những bài tập khác nhau nhằm tăng cường sự nhận thức của bản thân và tính tự chủ. Điều này có thể khởi đầu bằng kinh nghiệm của một cá nhân nhưng cuối cùng phải kết thúc bằng kinh nghiệm của cả tập thể. Do vậy, trong môi trường này thì kinh nghiệm cá nhân là rất quan trọng cho chính bản thân của cá nhân đó cũng như là đóng vai trò như một công cụ nhằm củng cố kinh nghiệm hoạt động nhóm.

Nội dung của sân khấu tương tác là các vấn đề, những điều trực tiếp tác động tới cuộc sống của HS. HS tự chọn ra vấn đề, các em tự xây dựng kịch bản và cuối cùng là chọn ra những diễn viên cho vở diễn đó để thực hiện và sẽ không có sự trợ giúp từ bên ngoài.

Cách thức thực hiện theo 4 bước như đã trình bày ở trên. Tuy nhiên, giáo viên nhiệm nên lựa chọn chủ đề và thời gian tổ chức các hoạt động trong năm học theo kế hoạch mà giáo viên chủ nhiệm đã vạch ra, sau đó lên kịch bản (hoặc tự học sinh xây dựng kịch bản), phân vai cho học sinh, bố trí thời gian luyện tập (nếu vở kịch dài). Hoạt động này đòi hỏi giáo viên phải nhiệt tình, tỉ mỉ, gần gũi với các em, hướng dẫn từng động tác, những biểu cảm... của học sinh sao cho phù hợp cá tính của nhân vật mình đóng.

Sân khấu tương tác có thể diễn ra trong phạm vi hẹp (trong lớp học) hoặc rộng hơn (phạm vi toàn trường). Nếu trong phạm vi trường, giáo viên chủ nhiệm thực hiện theo kế hoạch của liên đội, câu lạc bộ trong nhà trường, giáo viên chủ nhiệm phối hợp và phân công cụ thể công việc của lớp mình tham gia.

III. KẾT QUẢ THỰC HIỆN BIỆN PHÁP

- Một số học sinh, nhất là học sinh lớp 10, mới bước chân vào ngôi trường mới với thầy cô mới, phương pháp và kiến thức học tập mới nên nhiều khi chưa thích nghi ngay được. Nhiều em nhút nhát, vẫn giữ nề nếp như học sinh THCS. Vì vậy, trong công tác chủ nhiệm, sau khi vận dụng biện pháp *“Một số biện pháp nâng cao chất lượng Hoạt động trải nghiệm cho học sinh THPT”*, tôi thấy:

- Học sinh hăng hái, tích cực, năng động, mạnh dạn hơn trong học tập và giao tiếp. Các em không còn rụt rè, e sợ mà mạnh dạn đề xuất những suy nghĩ, tình cảm, mong muốn của mình, nhất là trong các cuộc hội thi do trường tổ chức. Trong những năm học gần đây, nhà trường tổ chức rất nhiều cuộc thi, các hoạt động, các phong trào sôi nổi, thu hút các em học sinh tham gia tích cực, nhiệt tình và hăng hái.

IV. KẾT LUẬN

1. Ý nghĩa của Biện pháp

Trên đây là những kết quả mà tôi đạt được khi áp dụng biện pháp: ***“Một số biện pháp nâng cao chất lượng Hoạt động trải nghiệm cho học sinh THPT”***. Qua những hoạt động trải nghiệm bổ ích đó đã góp phần giáo dục tình yêu quê hương đất nước, lòng tự hào với truyền thống tốt đẹp của quê hương, dân tộc, khơi dậy ý thức trách nhiệm của mỗi công dân trong gìn giữ bảo vệ môi trường. Đồng thời qua đó, giáo dục kỹ năng sống cho học sinh, giúp các em biết vận dụng lý thuyết với thực hành, tích hợp liên môn giáo dục đạo đức, lối sống, lý tưởng sống, kỹ năng sống, giáo dục truyền thống, bản sắc văn hóa của dân tộc thông qua các hoạt động học tập và rèn luyện.

2. Kiến nghị, đề xuất

Biện pháp được áp dụng cho *Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp* lớp 10, 11, 12 và ngoài ra, biện pháp còn ứng dụng trong tất cả các môn học văn hóa của các lớp trong toàn trường, thậm chí các trường trong huyện tùy theo điều kiện thực tế.

Theo tôi đánh giá, biện pháp có tính khả thi cao, phù hợp với thực tiễn vì giải pháp nằm chủ yếu ở con người. Người GVCN giàu lòng nhân ái, yêu thương, tâm huyết, những chữ này đã dệt lên hình ảnh người GVCN mẫu mực - người giáo viên nhân dân trong sự nghiệp trồng người.

XÁC NHẬN CỦA BGH

Sóc Trăng, ngày 06 tháng 11 năm 2024

Người thực hiện

Danh Thị Tường Vi